

TIL OG FRA ..... FAGKONSULENTEN

Nyt fra fagkonsulenten

Af Elsebeth Gabel Austin, fagkonsulent

Skriftlig eksamen sommer 2003

Siden skoleårets begyndelse har jeg haft ganske mange henvendelser fra kolleger, der er i tvivl om, hvorvidt der er ændringer i opgaverne for sproglig og matematisk høj-niveau ved den skriftlige eksamen til sommer.

Som jeg skrev i sidste nummer af Anglo Files, er der kun ændringer ved den skriftlige eksamen for de hold, der tilmelder sig forsøg. Alle andre hold end forsøgshold skriver altså den traditionelle opgave til sommer. Flere kolleger har i den forbindelse udtrykt bekymring over at skulle træne deres højniveauhold i en opgave, der er anderledes end den, som eleverne har skrevet ved eksamen i B-niveau. Her er det væsentligt at huske, at A-niveau er et nyt niveau, der bygger videre på B-niveau. I Forsøgsopgavekommissionen arbejder vi netop med at udvikle nye eksamensopgaver for at gøre progressionen fra B- til A-niveau meningsfuld og tydelig.

Hverken den traditionelle opgave for det sproglige højniveau eller forsøgsopgaven introducerer nye genrer eller begreber for eleverne, der i løbet af deres undervisning på B-niveau har stiftet bekendtskab med oversættelse, resume- og essayskrivning.

De nye eksamensopgaver i forsøgene i dette skoleår er udviklet, så de bygger videre på de skriftlige kompetencer, som er opnået på B-niveau, uden dog at præsentere eleverne for bare en ren gentagelse af B-niveau-opgaven.

I de senere år har det vist sig, at der er behov for en tydelig markering af progressionen mellem niveauerne, hvilket også ses af hele kernefaglighedsdebatten, som vi står midt i.

Standardforsøg med skriftlig eksamen for HN's og HNm

Nedenfor følger en kort beskrivelse af de to forsøg, som man kan læse mere om i hæftet om forsøg samt i ekstrainummeret af ministeriets NYT, nr. 59A, begge publikationer er netop udsendt til alle skoler. Bemærk at NYT 59A kun udkommer elektronisk, og man kan linke til den mere detaljerede forsøgsbeskrivelse. Forsøgshæftet med bl.a. oversigt over alle standard-forsøg og procedure for tilmelding er foruden i elektronisk form også udsendt til skolerne på papir samtidig med de to eksempel-opgaver til forsøgene i engelsk.

I dette skoleår kan man altså tilmelde sig to standardforsøg i skriftligt engelsk:

TIL OG FRA FAGKONSULENTEN

1. gentagelse af forsøget fra sidste år med ny eksamensopgave for højt niveau, sproglig linje, dog er forsøget i dette skoleår uden gruppeforberedelse til eksamen.
2. forsøg med en ny eksamensopgave for højt niveau, matematisk linje.

Forsøg med skriftlig engelsk på sproglig linje, højt niveau

Forsøget med en ny eksamensopgave for højt niveau på sproglig linje og hf gentages i skoleåret 2002/03 med skriftlig eksamen sommeren 2003. Ved gentagelsen af forsøget bliver der kun tale om at afprøve opgaven uden gruppeforberedelse til eksamen. Tilmelding skal ske til ministeriet senest 15. oktober.

I forsøgsopgaven skal eksaminanderne:

- i delprøve 1 uden faglige hjælpemidler oversætte en dansk tekst på 150 ord (samme længde som den traditionelle oversættelse for niveauet). Varighed 1 time.
- i delprøve 2 skrive en essayopgave om en skønlitterær tekst og efter eget valg indtage mindst to elementer fra det supplerende tekst- og billedmateriale. Varighed 4 timer.
Vejledende ordantal for eksaminandens essay: 600-900.

Den todelte prøvemodell skal medvirke til at styrke de sproglige færdigheder. Der er derfor en delprøve uden faglige hjælpemidler, hvor eksaminanderne har mulighed for at vise deres sproglige paratviden, og en delprøve med alle faglige hjælpemidler, hvor eksaminandernes evne til selvstændigt at formulere sig på engelsk prøves, samtidigt med at elementer af fagets studieforberedende kompetencer prøves også gennem vægtning og selektion af stof fra tekstmaterialet.

Der er allerede flere opgaver i form af både eksamens- og eksempelopgaver fra de sidste to års forsøg med denne opgavetype, og der vil derfor ikke blive udsendt flere opgaver end den eksempelopgave, som allerede er sendt til skolerne sidst i august.

I løbet af efteråret vil jeg sammen med Forsøgsopgavekommissionen evaluere de sidste to års forsøg med den nye eksamensopgave for sproglig linje, højt niveau, og derefter vil der blive foretaget evt. justeringer af opgaven, inden den indføres som standard for niveauet.

Forsøg med skriftlig engelsk for matematisk linje, højt niveau

Et nyt standardforsøg afvikles for første gang i skoleåret 2002/03 med skriftlig eksamen sommer 2003.

Standardforsøget afprøver en ny eksamensopgave for matematisk linje, højt niveau for at undersøge, om den fremtidige opgave for niveauet skal vægte sagprosa i højere grad, end det er tilfældet med den nuværende eksamensopgave.

Forsøgsopgavekommissionen har udarbejdet en opgave, der består af to dele:

1. en essayopgave, hvor eksaminanderne kan vælge mellem
  - A) en opgave om en sagprosatext med supplerende tekster og evt. billede *eller*
  - B) en opgave om en skønlitterær tekst, som svarer til den traditionelle opgave for niveauet. Her kan opgaveteksten desuden være suppleret af et billede.
Vejledende ordantal for eksaminandens essay om A eller B: 600-900.
2. en sproglig prøve, hvor eksaminanden skal besvare et antal sproglige spørgsmål. Denne delopgave er den samme uanset om valg af essayopgave.

TIL OG FRA FAGKONSULENTEN

Den litterære opgave (B) er stort set den samme som den traditionelle opgave for niveauet, da det herved bliver lettere ved forsøgets afslutning at evaluere, hvordan de to opgavetyper har fungeret i forhold til hinanden. Det er dog ikke umiddelbart hensigten, at der i en fremtidig opgave skal være en valgmulighed mellem både en litterær opgave og en sagprosaopgave.

Tekstmængden til såvel opgave A som til opgave B er på 2.000-2.200 ord, og eksaminanderne skal derfor inden eksamen nogenlunde vide, hvilken opgave de helst vil skrive, da det ikke er tanken, at de skal læse hele tekstmaterialet igennem, da de så vil være under alt for stort et tidspres.

Ud over essayopgaven har forsøgsopgaven et sæt grammatiske/stilistiske spørgsmål, som skal besvares uanset valg af essayopgave. Disse spørgsmål erstatter den traditionelle oversættelse.

Prøven er én samlet prøve af 5 timers varighed, og eksaminanderne har hele tiden adgang til alle hjælpemidler efter eget valg, jf. reglerne for de skriftlige prøver i Eksamensbekendtgørelsen fra 1999.

Der vil i oktober blive udsendt nogle retningslinjer til hjælp i undervisningen i dette forsøg, og der vil blive udarbejdet to opgaver ud over den eksempelopgave, som er udsendt i august, samt termins- og sygeterminsopgaver til forsøgsholdene.

Kurser i brug af VISL

Syddansk Universitet (SDU) i Odense har i samarbejde med fagkonsulenterne i dansk og fremmedsprogene udviklet en særlig gymnasierettet version af sætningsanalyseprogrammet VISL. VISL-programmet er netbaseret og tværfagligt opbygget og indeholder ud over et interaktivt sætningsanaly-

seprogram en række øvelser og spil, der kan træne elevernes færdigheder i bestemmelse af ordklasser og sætningsled. Programmet er tænkt som en støtte i grammatikundervisningen i dansk og fremmedsprogene i gymnasiet og hf, herunder fx gennemførelsen af et tværfagligt basisgrammatikforløb i 1.g/1.hf.

Som introduktion til den gymnasierettede version af VISL-programmet udbyder Uddannelsesstyrelsen i samarbejde med SDU 8 kurser, der hver har plads til 24 deltagere. Det giver mulighed for, at hver skole kan tilmelde én lærer i dansk/fremmedsprog. Kurserne er gratis, idet skolen dog skal afholde lærerens transportudgifter.

Jeg vil her gerne opfordre alle til, at man i sprogfaggrupperne sender en repræsentant af sted. Man kan få en beskrivelse af kursets indhold og dagsprogram samt oplysning om tilmelding til kurset på: <http://us.uvm.dk/gymnasie/almen/nyheder/2002/dok2002/nyt59/visl.htm?menuid=150505>

Kernefaglighed

Med efterårets regionalmøder, der har sat fokus på kernefaglighed i engelsk, har der været mulighed for at diskutere fagets fremtid, og alle steder har der været en god og frugtbar debat. Jeg håber, at møderne også har ansporet til, at man har fortsat diskussionen hjemme på skolerne, evt. sammen med de andre sprogkolleger, da det er vigtigt, at vi selv som engelsklærere er bevidste om, hvad vi vil med vores fag i fremtiden, hvor der vil blive mere fokus på samspil mellem fagene, fagfamilier og fagpakker.

Regeringen har udsendt publikationen *Bedre Uddannelser*, og heri kan man orientere sig om det udspil, som nu danner grundlag for hf- og gymnasireformen. Iflg. *Bedre Uddan-*

TIL OG FRA FAGKONSULENTEN

nelser vil regeringen fremsætte lovforslag om reform af hf i efteråret 2002 med virkning fra august 2004, og for gymnasireformen vil der blive fremsat lovforslag i efteråret 2003 med virkning fra 2005.

Arbejdsgruppe for fremmedsprogene

Som tidligere nævnt har ministeriet nedsat en arbejdsgruppe for fremmedsprogene

under prof. Per Øhrgaard og Prof. Peter Harders formandskab. Gruppen skal udarbejde en redegørelse med anbefalinger for udvikling af undervisning og indhold - kernefaglighed og kompetencer - i de moderne fremmedsprog. Der vil midt i september blive åbnet en hjemmeside for Fremmedsproggruppen, hvor man kan følge dens arbejde på:

www.fremtidenssprogfag.u-net.dk

“Life of Young Ursula Winther - LionTamer”
af Helene Lund Den Boer.

Evaluering af mundtlig eksamen 2002

Af Elsebeth Gabel Austin, fagkonsulent

Den mundtlige sommereksamen 2002 er overstået, og jeg vil i det følgende kommentere de ting, som har været typiske for den årlige pensumcheckning og de spørgsmål, som jeg har fået i forbindelse med den mundtlige eksamen.

I lighed med sidste år blev jeg og de kolleger, som er udpeget til at gennemgå pensumskemaerne, enige om at bruge den årlige pensumcheckning til at undersøge et af fagets kerneområder nøjere.

Sidste år faldt valget på romaner, som var læst i årets løb, og i år gik vi i gang med at registrere de dramaer, som har været læst på de forskellige niveauer. For faget er pensumskemaerne en meget værdifuld mulighed for at få så komplet en statistik som muligt, og desuden håber jeg, at offentliggørelsen af listen (som også er tilgængelig fra Anglo Files' hjemmeside) kan tjene til inspiration for kolleger foruden at være et interessant bidrag til kernefaglighedsdiskussionen, som vi nu står midt i.

Pensumskemaerne

Hvert år får et antal kolleger returneret et eller flere pensumskemaer, da der ved gennemgangen er fundet fejl eller mangler i udfyldelsen. En pensumindberetning er et offentligt dokument, der skal kunne læses og forstås, ikke bare af elever, lærer og censor, men også af interesserede uden for systemet, og det er derfor vigtigt at følge de forskrifter, som pensumvejledningen anviser som fx alle de nødvendige oplysninger om hver tekst, angivelse af genre og angivelse af emner samt gruppering af de tekster, som indgår i et givet emne.

Læse- og eksamenspensums længde

Det er et stigende problem, at læse- og eksamenspensum enten er for langt eller for kort i antal normalsider. Bekendtgørelsen har et præcist antal sider, og dette antal skal følges så tæt som muligt.

Der er desværre også flere kolleger, der både i læse- og eksamenspensum angiver, at et større antal sider endnu ikke er læst og vil blive meddelt censor direkte. Det er kun en acceptabel løsning i særlige tilfælde.

Det påhviler os som lærere at lave en semesterplan i samråd med holdet/klassen, og det er også lærerens ansvar at have så meget overblik over den tid, der resterer på det tidspunkt, hvor pensum skal indberettes, at man ved, hvilke tekster der skal læses i resten af skoleåret. Desuden skal eleverne naturligvis være med til at bestemme, hvilke tekster der skal vælges til eksamenspensum under hensyntagen til tekstkravene i forbindelse hermed.

Da enkelte tekster ved pensumindberetningen i marts således nødvendigvis må vælges af læreren, kan der i visse tilfælde opstå behov for senere at ændre valget af enkelte tekster. Der står i Eksamensbekendtgørelsen, kapitel 2, § 5 om frister for skolens indsendelse af læse- og eksamenspensum, at der indtil 15. april kan foretages ændringer i indberetningerne. Det betyder, at en tekst, angivet i enten læsepensum eller eksamenspensum, kan ændres, hvis klassen og læreren vurderer, at den fx ikke har fungeret efter hensigten, eller fx hvis en anden enkelt tekst har vist sig at passe bedre ind i det bestemte tema.

TIL OG FRA FAGKONSULENTEN

I fagbilagene for engelsk står, at der skal opgives 125 ns i eksamenspensum. Når der ved pensumcheckningen reageres på for korte eller for lange eksamenspena, er det af hensyn til både lærerens og eksaminandernes retssikkerhed.

Hvis der for et hold på en given skole opgives fx 3 sider for meget, og der på naboskolen opgives 3 sider for lidt, er differencen her på hele 5-6 sider mellem de to holds eksamenspensum. I forbindelse med en klagesag fra en eksaminand, der føler sig uretfærdigt behandlet på holdet med for mange sider opgivet, vil eleven naturligvis få medhold, da man ville kunne hævde, at vedkommende ville have kunnet klare sig bedre, hvis der ikke havde været opgivet for mange sider til eksamen.

For os lærere kan det godt virke ubetydeligt med et par sider mere eller mindre, men for vores elever betyder det, at de er forpligtet på at kunne redegøre for de opgivne sider helt ned i detaljen, og så er fx 5 sider ekstra faktisk ikke ubetydelige.

Der er jo i et tekstfag som engelsk gode muligheder for at forkorte lange tekster, vælge passende uddrag fra værker, så det er ikke en vanskelig opgave at ramme bekendtgørelsens sideantal nogenlunde præcist.

Eksamensspørgsmål

Det er et af de tilbagevendende spørgsmål i eksamenstiden, om der skal være eksamensspørgsmål i hver eneste tekst i eksamenspensum. Problemet opstår typisk, når et lille antal eksaminander fra et hold er udtrukket til eksamen.

Eksamensspørgsmålene skal altid dække pensum repræsentativt, og det betyder, at uanset hvor få eksaminander der skal til eksamen, skal eksamensspørgsmålene dække de beskrevne tekstkrav for niveauet: genrer, værker, temaer, perioder etc. Dette gælder naturligvis også for selvstuderende, hvor læsepensum er lig eksamenspensum.

Også eleven på særlige vilkår, der har holdets læsepensum som sit eksamenspensum, skal have en reel chance for at få et eksamensspørgsmål, der ligger uden for holdets reducerede eksamenspensum. Det er derfor ikke godt nok at gentage eksamensspørgsmålene i holdets reducerede eksamenspensum og så supplere med et par ekstra i fx det læste værk. Der skal naturligvis indtages eksamensspørgsmål i et repræsentativt antal tekster fra læsepensum, altså ud over holdets reducerede eksamenspensum.

Dramaer

Følgende liste er resultatet af den samlede registrering af dramaer fra skolernes indberetninger ved sommereksamen 2002. Listen viser ikke bare titler på dramaer, men også hvor mange hold og på hvilke niveauer de individuelle dramaer er læst.

Ligesom det var tilfældet med listen over romaner sidste år, viser dette års liste med dramaer mange titler, der kun er registreret for et enkelt hold. Desuden er der gjort flittigt brug af nyere dramaer, hvilket afspejler, at der mange steder eksperimenteres med nye tekster.

(se listen på de efterfølgende sider)